

Predmet C-695/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

20. rujna 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa – CAAD) (Portugal) (Arbitražni porezni sud za poreze (Centar za upravnu arbitražu, CAAD))

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

10. rujna 2019.

Tužitelj:

Rádio Popular – Electrodomésticos, S.A.

Tuženik:

Autoridade Tributária e Aduaneira

Predmet glavnog postupka

Glavni postupak odnosi se na obračun PDV-a i odgovarajućih kamata koji je izvršio Autoridade Tributária e Aduaneira (Porezna i carinska uprava, Portugal) za 2014., 2015., 2016. i 2017., u pogledu djelatnosti koju obavlja tužitelj Rádio Popular, S.A., u području transakcija produljenog jamstva.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjevom za prethodnu odluku, upućenim u skladu s člankom 267. UFEU-a, želi se utvrditi je li tužiteljeva situacija, odnosno situacija društva Rádio Popular, S.A., što se tiče djelatnosti koju obavlja u području produljenog jamstva, obuhvaćena člankom 23. stavkom 5. Códiga do Imposto sobre o Valor Acrescentado (Zakonik o porezu na dodanu vrijednost, u daljnjem tekstu: CIVA), za potrebe isključenja određenih iznosa iz izračuna udjela odbitka.

Prethodno pitanje

Čine li financijske transakcije posredovanja u prodaji produljenog jamstva za električne kućanske aparate, koje izvršava obveznik PDV-a čija je glavna djelatnost prodaja električnih kućanskih aparata potrošačima, ili se mogu izjednačiti s tim transakcijama na temelju načela neutralnosti i nenarušavanja tržišnog natjecanja, za potrebe isključenja njihova iznosa iz izračuna udjela odbitka, u skladu s člankom 135. stavkom 1. točkom (b) ili točkom (c) Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006.?

Navedene odredbe prava Unije

Članci 135., 173. i 174. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: Direktiva o PDV-u).

Navedene odredbe nacionalnog prava

Članak 23. CIVA-e.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Rádio Popular – Electrodomésticos, S.A. (u daljnjem tekstu: tužitelj), sa sjedištem u Maii, poduzetnik je čija djelatnost obuhvaća prodaju električnih kućanskih aparata te informatičkih i telekomunikacijskih uređaja. Što se tiče prodaje električnih kućanskih aparata koju obavlja, tužitelj također prodaje, kad to kupac zatraži, produljeno jamstvo u okviru kojih se kupcu produljuje izvorno jamstvo, za račun dobavljača žiga, na način da tužitelj djeluje kao posrednik između osiguravajućeg društva i krajnjeg kupca.
- 2 Tužitelj ne obračunava PDV u pogledu djelatnosti prodaje produljenog jamstva, ali u cijelosti odbija ulazni PDV kojim se oporezuju roba i usluge stečene za obavljanje svih njegovih djelatnosti.
- 3 Porezna i carinska uprava provela je nad tužiteljem nadzor u području PDV-a u odnosu na poslovne godine 2014. i 2015., a taj je nadzor kasnije proširila i na poslovne godine 2016. i 2017.
- 4 Porezna i carinska uprava u zapisniku je poreznog nadzora zaključila da se, s obzirom na to da se transakcije produljenog jamstva koje je izvršio Rádio Popular ne smatraju financijskim transakcijama, ne primjenjuje članak 23. stavak 5. CIVA-e, zbog čega se te transakcije ne isključuju iz izračuna udjela odbitka na koji se odnosi članak 23. stavak 1. točka (b). Također je dodala da to pravilo ni u kojem slučaju ne treba primijeniti s obzirom na uobičajenu prirodu transakcija produljenog jamstva koje izvršava tužitelj, čime se u cijelosti isključuje mogućnost da se one smatraju sporednim djelatnostima poreznog obveznika.

Posljedično, i u skladu s člankom 23. stavkom 1. točkom (b) CIVA-e, ulazni porez na stjecanje robe i usluga mješovite namjene može se odbiti samo u postotku (udjelu) koji odgovara godišnjem iznosu transakcija koje dovode do odbitka.

- 5 Kao posljedica nadzorâ izdana su porezna rješenja o dugovanju PDV-a i odgovarajućih kamata u ukupnom iznosu od 356 433,05 eura (328 107,08 eura na ime PDV-a i 28 325,97 eura na ime kamata).
- 6 Tužitelj je 24. siječnja 2019. od suda koji je uputio zahtjev zatražio da poništi porezna rješenja o dugovanju PDV-a i odgovarajućih kamata za 2014., 2015., 2016. i 2017. te da Poreznoj i carinskoj upravi naloži da mu isplati obračunane kamate.
- 7 Porezna i carinska uprava u svojem je odgovoru tvrdila da treba odbiti zahtjev za arbitražni postupak i prekinuti postupak dok Sud Europske unije ne odgovori na postavljena ključna pravna pitanja.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 8 Tužitelj tvrdi da je djelatnost posredovanja tek sekundarna u odnosu na njegovu cijelu djelatnost te da se pokazala sporednom jer je u poslovnim godinama 2014., 2015., 2016. i 2017. činila redom 4 %, 4 %, 5 % i 4 % ukupnog godišnjeg prometa te tvrdi da na nju otpada vrlo mali postotak njegovih ljudskih resursa, odnosno postotak koji je gotovo nepostojeći što se tiče materijalnih resursa.
- 9 Pojam financijske transakcije za potrebe članka 23. stavka 5. CIVA-e treba široko tumačiti, uključujući transakcije osiguranja i reosiguranja, u skladu s načelom neutralnosti PDV-a; transakcije osiguranja klasificiraju se kao financijske transakcije, osobito u skladu s Klasifikacijom portugalskih gospodarskih djelatnosti (Classificação Portuguesa de Actividades Económicas (CAE)), te se osiguravajuća društva smatraju financijskim institucijama u širem smislu, s obzirom na trojako uređenje portugalskog financijskog sustava koji čine banke, burza i osiguranja.
- 10 Trenutačno se članak 135. stavak 1. Direktive o PDV-u odnosi na izuzeće financijskih transakcija, uključujući transakcije osiguranja i reosiguranja.
- 11 Pravo na odbitak PDV-a temeljno je pravo koje se može ograničiti samo u slučajevima koji su izričito dopušteni pravilima prava Unije ili općim načelima prava koja se priznaju u tom području, poput načela zabrane zlouporabe prava.
- 12 Za potrebe ostvarenja prava na odbitak, djelatnost posredovanja koju tužitelj obavlja kao sporednu djelatnost treba kvalificirati kao sporednu financijsku transakciju koja ne se ne uzima u obzir u izračunu udjela, s obzirom na to da se pojam financijske transakcije treba široko tumačiti jer bi se inače povrijedilo temeljno načelo neutralnosti PDV-a.

- 13 Porezna i carinska uprava pak zagovara da treba primijeniti sudsku praksu Suda uspostavljenu presudom EDM (C-77/01, EU:C:2004:243) koja se odnosi na pojam sporedne djelatnosti te smatra da se tužiteljeva sporna djelatnost ne može kvalificirati kao sporedna jer, „iako prodaja produljenog jamstva čini samo 4 % ili 5 % prometa, dobit od te djelatnosti (otprilike 35 %) bila je u 2014. i 2015. veća od ukupne dobiti poduzetnika”. Prema mišljenju Porezne i carinske uprave, održivost tužiteljeva poslovanja ovisi o prodaji produljenog jamstva.
- 14 Nadalje, ne postoji usporednost između prodaje produljenog jamstva i financijskih transakcija. U članku 135. Direktive o PDV-u transakcije osiguranja jasno se razlikuju od financijskih transakcija, pri čemu se u njemu na transakcije osiguranja upućuje u točki (a), a na financijske transakcije u točkama (b) i (g). Stoga razlika između „transakcija osiguranja” i „financijskih transakcija” jasno proizlazi iz isključenja transakcija osiguranja iz članka 174. stavka 2. točke (c) Direktive o PDV-u, odnosno pravila kojim se određuje formula za izračun udjela i koja je sadržana u članku 23. CIVA-e.
- 15 Direktivom o PDV-u utvrđuje se da pri izračunu udjela odbitka ne treba uzeti u obzir iznos prometa koji se odnosi na transakcije na koje se upućuje u članku 135. stavku 1. točkama (b) i (g) (odnosno financijske transakcije), pod uvjetom da je riječ o sporednim transakcijama, pri čemu se na taj način isključuju transakcije predviđene u točki (a) (odnosno transakcije osiguranja).
- 16 Osim toga, prodaja produljenog jamstva nije obuhvaćena pojmom „financijska transakcija”, kao što se to zahtijeva člankom 23. stavkom 5. CIVA-e. Prema mišljenju Porezne i carinske uprave, tužiteljevo tumačenje također se protivi portugalskom Ustavu, s obzirom na to da predstavlja povredu načela porezne pravednosti i jednakosti, ako se tužitelja usporedi s posrednicima u osiguranju koji ne mogu odbiti PDV iako snose troškove financiranja.
- 17 Porezna i carinska uprava smatra da tužiteljevo stajalište također otvara mogućnost za uspostavu nepoštenog tržišnog natjecanja s posrednicima u osiguranju, čime se može narušiti oporezivanje poreznih obveznika.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 18 Sud koji je uputio zahtjev treba ocijeniti i odlučiti može li se djelatnost koju tužitelj obavlja u pogledu produljenog jamstva uključiti u područje primjene članka 23. stavka 5. CIVA-e.
- 19 Tužitelj se bavi prodajom električnih kućanskih aparata, odnosno obavlja djelatnost na koju obračunava PDV. Budući da prodaje električne kućanske aparate, tužitelj također prodaje, kad to kupac zatraži, produljeno jamstva u okviru kojih se kupcu produljuje izvorno jamstvo, za račun dobavljača žiga, na način da tužitelj djeluje kao posrednik između osiguravajućeg društva i krajnjeg kupca.

- 20 Tužitelj ne obračunava PDV u pogledu djelatnosti prodaje produljenog jamstva, ali u cijelosti odbija ulazni PDV na robu i usluge stečene za obavljanje svih njegovih djelatnosti.
- 21 Stranke ne spore da se na tu djelatnost prodaje produljenog jamstva primjenjuje izuzeće predviđeno u članku 9. stavku 28. CIVA-e, koje se odnosi na „*transakcije osiguranja i reosiguranja, uključujući povezane usluge koje provode posrednici i zastupnici u osiguranju*”.
- 22 Budući da je ta djelatnost prodaje produljenog jamstva izuzeta, na temelju nje se ne ostvaruje pravo na odbitak, s obzirom na odredbe članka 20. stavka 1. CIVA-e.
- 23 Stoga je riječ o situaciji koja se može obuhvatiti područjem primjene članka 23. stavka 1. točke (b) CIVA-e, s obzirom na to da tužitelj podvrgava robu i usluge izvršavanju transakcija koje proizlaze iz obavljanja gospodarske djelatnosti predviđene u članku 2. stavku 1. točki (a), pri čemu jedan dio tih transakcija ne dovodi do prava na odbitak, a u skladu s tom točkom „*porez se odbija u postotku koji odgovara godišnjem iznosu transakcija koje dovode do odbitka*”.
- 24 Člankom 23. stavkom 4. CIVA-e utvrđuje se da se „*udio za odbitak, na koji se odnosi stavak 1. točka (b), određuje razlomkom koji u brojniku obuhvaća iznos godišnjeg prometa bez PDV-a, koji se odnosi na transakcije na temelju kojih nastaje pravo na odbitak u skladu s člankom 20. stavkom 1., i koji u nazivniku obuhvaća iznos godišnjeg prometa bez PDV-a, koji se odnosi na sve transakcije koje je izvršio porezni obveznik, a koje proizlaze iz obavljanja gospodarske djelatnosti predviđene u članku 2. stavku 1. točki (a), kao i neoporezive subvencije koje nisu namijenjene stjecanju robe*”.
- 25 Međutim, navedenim člankom 23. stavkom 5. predviđaju se odstupanja od tog pravila, pri čemu se iz tog izračuna isključuju i „*financijske transakcije koje su sporedne u odnosu na djelatnost koju obavlja porezni obveznik*”, što znači da se u tim situacijama u cijelosti može odbiti ulazni PDV na stjecanje robe ili usluga koje se upotrebljavaju za izvršavanje obiju vrsti transakcija.
- 26 Stranke se spore u pogledu kvalifikacije transakcija jer tužitelj navodi da je njegova situacija obuhvaćena područjem primjene navedenog stavka 5., s obzirom na to da transakcije prodaje produljenog jamstva treba kvalificirati kao „*financijske transakcije*” te da su sporedne u odnosu na glavnu djelatnost prodaje električnih kućanskih aparata, dok Porezna i carinska uprava smatra da se navedene transakcije ne mogu kvalificirati kao „*financijske*” niti da su sporedne.
- 27 Budući da je predmet ovog spora tumačenje pravila prava Unije, stranke se pitaju je li Sudu Europske unije potrebno uputiti zahtjev za prethodnu odluku.
- 28 Ako se pojave pitanja o tumačenju i primjeni prava Unije, nacionalni sudovi obvezni su ih postaviti Sudu u okviru zahtjeva za prethodnu odluku. Međutim, ako je pravo Unije jasno i ako u sudskoj praksi Suda već postoji presedan, takvo upućivanje zahtjeva nije potrebno.

- 29 Kao što to proizlazi iz zapisnika poreznog nadzora, stajalište Porezne i carinske uprave na kojem se temelje pobijana porezna rješenja ima dvojako obrazloženje, s obzirom na to da smatra da nemogućnost da se pri izračunu udjela odbitka isključi iznos prometa nastalog prodajom produljenog jamstva nije samo posljedica toga da takve transakcije nisu financijske transakcije, nego i toga da one ne čine sporednu djelatnost, u skladu s odredbama članka 23. stavka 5. CIVA-e i članka 174. stavka 2. točaka (b) i (c) Direktive o PDV-u.
- 30 Stoga valja ocijeniti zakonitost obaju razloga na koje se poziva Porezna i carinska uprava za izdavanje pobijanih poreznih rješenja. Međutim, kako bi se odlučilo treba li Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku, valja ocijeniti je li primjena prava Unije nužna za rješavanje ovog predmeta i je li riječ o jasnom rješenju ili pitanju koje se već razmatralo u sudskoj praksi Suda, zato što su to situacije u kojima nije potrebno upućivanje zahtjeva, kako je utvrđeno u presudi od 6. listopada 1982., CILFIT (283/81, EU:C:1982:335).
- 31 Naime, sudska praksa Suda ujednačena je u pogledu utvrđenja da „treba smatrati da je usluga sporedna u odnosu na glavnu uslugu ako za kupce nije sama sebi namjena nego sredstvo koje omogućuje bolje korištenje glavnom uslugom pružatelja” (presuda od 25. veljače 1999., Card Protection Plan Ltd (CPP), C-349/96, EU:C:1999:93, t. 30.).
- 32 Isto tako, Sud je smatrao da se gospodarska djelatnost ne može kvalificirati kao „sporedna”, u smislu članka 19. stavka 2. Šeste direktive, ako predstavlja izravni, stalni i nužni nastavak oporezive djelatnosti poduzetnika (presuda od 11. srpnja 1996., Régie dauphinoise, C-306/94, EU:C:1996:290, t. 22.) ili ako uključuje značajnu upotrebu robe i usluga za koje se PDV duguje (presude od 29. travnja 2004., EDM, C-77/01, EU:C:2004:243, t. 76. i od 29. listopada 2009., NCC Construction Danmark, C-174/08, EU:C:2009:669).
- 33 U ovom se predmetu tužiteljeva glavna djelatnost sastoji od isporuke električnih kućanskih aparata. Dodatne djelatnosti (poput usluga koje se odnose na kupnju uz kredit, prijevoz, ugradnju/postavljanje i demonstraciju kod kuće, kao i na prodaju produljenog jamstva) za kupce nisu same po sebi namjena, nego je riječ o sredstvima koja kupcima omogućuju bolje korištenje glavnom uslugom pružatelja, koja se sastoji od isporuke električnih kućanskih aparata s izvornim jamstvom.
- 34 Kako je utvrđeno u prethodno navedenoj presudi EDM, „iako visina prihoda od financijskih transakcija obuhvaćenih područjem primjene Šeste direktive može upućivati na to da se te transakcije ne smiju smatrati sporednim u smislu navedene odredbe, činjenica da se od tih transakcija ostvaruju veći prihodi od prihoda ostvarenih obavljanjem djelatnosti za koju poduzetnik o kojem je riječ navodi da je glavna ne može sama po sebi isključiti kvalifikaciju tih transakcija kao „sporednih transakcija” (točka 78.).
- 35 Iz te sudske prakse proizlazi da je, u skladu s pravom Unije, teza koju zagovara Porezna i carinska uprava neosnovana, a prema kojoj se „zbog uobičajene prirode

tih transakcija [...] u potpunosti isključuje mogućnost da ih se smatra sporednim u odnosu na djelatnost poreznog obveznika” i prema kojoj se te transakcije ne mogu kvalificirati kao sporedne jer se „redovito izvršavaju, i pritom su ujedno bitna sastavnica ostvarenih rezultata, bez koje bi održivost poduzetnika mogla biti dovedena u pitanje”.

- 36 U ovom slučaju, izdvajanje resursa mješovite namjene za djelatnost prodaje produljenog jamstva, u postotku od oko 0,62 % ukupne vrijednosti robe ili usluga koje tužitelj upotrebljava i na čije je ime obračunan PDV, očito je vrlo malo, čime se opravdava to da se djelatnost prodaje produljenog jamstva smatra sporednom u odnosu na glavu djelatnost prodaje električnih kućanskih aparata.
- 37 Prema tome, stajalište Porezne i carinske uprave u pogledu toga da priroda djelatnosti prodaje produljenog jamstva nije sporedna temelji se na pogrešci koja je povezana s činjeničnim okolnostima, s obzirom na to da smatra da bi bez djelatnosti prodaje produljenog jamstva „održivost poduzetnika mogla biti dovedena u pitanje”, što ne odgovara stvarnosti, a to je pitanje koje je sud koji je uputio zahtjev navelo da u svojoj odluci o činjeničnim okolnostima utvrdi da „nije dokazano da tužiteljeva održivost ovisi o prodaji produljenog jamstva, kao ni to da se tužiteljev poslovni model ne može uspostaviti bez prodaje produljenog jamstva”.
- 38 Međutim, to utvrđenje nije dovoljno kako bi se zaključilo da treba poništiti porezna rješenja, s obzirom na to da ih Porezna i carinska uprava temelji i na činjenici da se prodaja produljenog jamstva ne može kvalificirati kao „financijska transakcija”, za potrebe članka 23. stavka 5. CIVA-e i članka 174. stavka 2. Direktive o PDV-u.
- 39 Posljedično, nakon utvrđenja da je prodaja produljenog jamstva sporedna u odnosu na djelatnost koju obavlja tužitelj i koja se sastoji od prodaje električnih kućanskih aparata, valja utvrditi je li riječ o „financijskim transakcijama”, s obzirom na to da se u članku 23. stavku 5. CIVA-e isključenje iz izračuna udjela odbitka primjenjuje samo na tu vrstu transakcija.
- 40 Iako je izravni predmet spora pitanje o tumačenju pravila nacionalnog prava, to pitanje postaje pitanje o tumačenju prava Unije jer je člankom 23. stavkom 5. u nacionalno pravo prenesen članak 174. stavak 2. točka (b) Direktive o PDV-u.
- 41 Nije poznata nijedna ranija presuda Suda o tom pitanju koje se odnosi na financijsku prirodu transakcija prodaje produljenog jamstva, niti, čini se, postoji jasan odgovor na to pitanje.
- 42 Naime, čini se da su relevantne tužiteljeve tvrdnje u pogledu uključivanja transakcija posredovanja u osiguranju u pojam „financijske transakcije” ili barem njegova izjednačavanja s „financijskim transakcijama”, kao posljedica načela neutralnosti PDV-a i nenarušavanja tržišnog natjecanja.

- 43 Međutim, činjenica, na koju se poziva Porezna i carinska uprava, da se članak 174. stavak 2. točka (c) Direktive o PDV-u odnosi na „transakcije iz točaka od (b) do (g) članka 135. stavka 1.”, a ne na njegovu točku (a), kojom se predviđa izuzeće „transakcij[a] osiguranja i reosiguranja, uključujući povezane usluge koje provode posrednici i zastupnici u osiguranju”, može se tumačiti kao izraz zakonodavne namjere da se pri izračunu udjela odbitka ne isključi promet koji se odnosi na transakcije osiguranja.
- 44 S obzirom na prethodna razmatranja, Sudu valja uputiti zahtjev za prethodnu odluku. Prilikom sastavljanja prethodnog pitanja, sud koji je uputio zahtjev već je uzeo u obzir svoju odluku u pogledu sporedne prirode djelatnosti prodaje produljenog jamstva.